Jobs Bog

Tekstens hvem, hvad, hvor:

Tidspunkt og forfatter:

Vi ved så godt som intet om bogens tilblivelse. Jobfortællingen er meget gammel; går tilbage til patriarktiden (Jakobs og Josefs tid). Det var en historie, som var udbredt og velkendt i hele området, hvor patriarkerne færdedes. Landet Us svarer sandsynligvis til Edom

Job behandles i Skriften som en historisk person, en som har levet (se Ez14:14; Jakob 5:11). Fortællingen om Job har levet som en prosafortælling, som bl.a. israelitterne i Egypten har fortalt og genfortalt hinanden. Senere (måske på Salomos tid) eller senere (Hiskijas tid?) er den oprindelige prosafortælling blevet gendigtet som drama og som den fine poetiske fortælling, vi kender fra vor Bibel i dag.

Hvem forfatteren er, er der ingen, som ved. Bogen hører hjemme blandt Visdomsbøgerne i Bibelen. Som de er den omgivet af en rammefortælling (kapitel 1 & 2 og kapitel 42: 7 ff.) i prosa. Hoveddelen 3:1-42:6 er skrevet i versform.

Formål:

Jobs Bog er, hvad vi kalder en *teodicé* (forsvar for Gud). Dens anliggende er at påvise, at *irrationel, uforklarlig lidelse* findes, og at den kan ramme selv den mest gudfrygtige. Rammefortællingen åbner op for *det mysteriøse, uforklarlige og ubegribelige*, som der kan være over nogen lidelse. *Satan* spiller en rolle, men *kun en underordnet rolle* (han er "Guds lænkehund" (Luther) og aldrig andet end det).

Ultimativt, står Gud bag alt, som hænder, og der sker ikke noget, som Han ikke er i (se Matt 10:29; 1948 oversættelsen). Men hverken Job eller hans venner kender det mindste til rammefortællingen.

Der findes i Guds styrelse af verden en virkelighed, som Bibelen kalder "*retfærdig gengældelse*" ("løn som forskyldt"), se f.eks. Rom 2:6 ff.; Gal 6:7-8, men der er også plads i Bibelen til lidelser og modgang, som vi ikke kender nogen forklaring på. Jobs Bog er en betimelig påmindelse til os om det.

Opbygning:

A. Rammefortællingen, kap 1-2 og 42:7ff

B. Hoveddelen, kap 3:1 - 42:6

3	Job forbander den dag, han blev undfanget
4-14	*Første talerunde* i rækkefølgen Elifaz, Job, Bildad, Job, Zofar, Job
15-21	*Anden talerunde* (samme rækkefølge)
22-26	*Tredie talerunde* (Elifaz, Job, Bildad, Job)
27-31	Opsummering af Job
32-37	*Elihus* taler
38-41	Herrens svar

Indhold:

A. Rammefortællingen

Job beskrives som *en gudfrygtig, from og retskaffen mand*, mere retfærdig en noget andet menneske på jorden; han er en umådelig rig mand, han er højt respekteret i samfundet, han er et også et menneske, som styrer sit hus i gudsfrygt. Han har ifølge sin tro og sin teologi al ret til at forvente, at sådan som det var, ville det forblive til livets ende.

Men så sætter ulykkerne ind. Kvæghjordene tages fra ham, hans folk omkommer, hans børn rives bort, hver og en. Og i alt dette *synder Job ikke*.

Men Satan er ikke tilfreds med det. *Ram ham selv* og se så hvad der sker. Og Job rammes af en ondartet, smertende, afklædende, ydmygende og socialt degenererende byldepest, som styrter ham ned fra piedestalen og anbringer ham uden for byen ved *askedyngen*. *Og stadig synder han ikke* og tilskriver ikke Gud noget vrangt. Hans kone opfordrer ham til at forbande Gud og modtage nådestødet af ham. Tre af hans fjerntboende venner hører om hans ulykke og begiver sig til hans sted for at trøste ham. Og de sidder tavse i syv dage, *sørgetiden* for en afdød.

B. Vennerne

- **Elifaz.** En gentleman; foruden vismandens almindelige tilgang til livets problemer, baserer han sine indlæg på *et drømmesyn*, han har haft, og som farver hele hans udsyn over livet.
- **Bildad** satser i alle sine indlæg på "*arven fra fædrene*"; han er ortodoksiens væbner og forsvarer; Job finder ikke megen forståelse eller gehør hos ham.
- **Zofar** repræsenterer "*den sunde fornuft*", det enhver kan sige sig selv. Han er den mest brutale af Jobs venner.
- Uden for vennernes kreds er aristokraten, den unge **Elihu**, som er svær at placere. Han *er ung, han er ivrig, han er vred*, han er knapt så fastlåst som de andre og dermed knapt så fordømmende, men han er også *arrogant* og ikke helt fri for at være en smule nedladende.

C. Nogle vigtige pointer

- Lidelser er ikke et tegn på, at Gud ikke har kontrol
- Eftertrykket på Job som et godt menneske understreger, at der forekommer tilfælde af uskyldig lidelse
- Job havde tænkt over tingene, før de indtraf (se 3:25). Men hverken han eller vi er alligevel forberedt på chokket, når det indtræffer;
- Gud bebrejder os ikke, når vi udøser vor smerte, frustration og vrede for ham og vender vore anklager mod ham
- Der er et afgjort element af *mysterium* over Jobs lidelser
- Jobs opgør med Gud må forstås indenfor de rammer, Jobs bog sætter dem i. På intet tidspunkt opgiver Job troen og bliver ateist eller agnostiker; på intet tidspunkt sænker han sin kærlighed og tillid til Gud og sin hengivenhed for ham.

D. Hvad vennerne påstår, og hvad Job hårdnakket og vedholdende afviser

Vennerne: Der går ikke røg uden, at der er en brand. Job må have forsyndet sig og forsyndet sig groft for, at sådan en tragedie og sådanne lidelser kan være overgået ham. Vennerne er hver på deres måde drabelige forsvarere for den rette tro, og meget af det, de siger, er sandt nok, men de viser ingen empati, de mangler totalt evnen til at lytte til Job og prøve på at forstå ham.

Job: Job kender ikke til nogen synd og skyld i sit liv, som på nogen måde kan retfærdiggøre lidelser som hans. Job udfordrer Gud til at *møde ham for retten*, give ham mulighed for at forsvare sig, fremlægge sin anklage mod Job, forklare og begrunde Jobs HVORFOR; HVORFOR? Men hvordan kan et menneske møde Gud, og hvordan kan det have noget håb om at vinde over for Gud? Hvem er Gud? Hvordan er Gud? Just som vi tror, at vi kender Ham, kender vi Ham alligevel ikke. Hvorfor opfører han sig ind imellem så underligt? Nyder han at pine os? Har han ligefrem udtænkt det bedste tidspunkt at gøre det på? Hvorfor, hvorfor? Hvorfor bruge så megen møje og omhu på at skabe mig, blot for at ødelægge mig. Det må være en tilfældig indskydelse hos Gud, som han siden vil fortryde, men da vil det være for sent, for Job vil for længst være død. Hvordan overvinde det dilemma, at Gud er Gud, og Job er Job?

Tanken om én mellem Gud og mennesket trænger sig på. I 9:33 taler Job om ”en *voldgiftsmand*”, i 16:19-21 om ”*et vidne i Himlen*”, i 19:23-27 om ”*en løser*”; i 33:22-28 taler Elihu om ”*en engel ved hans side, en talsmand, én ud af tusind*”. På den måde banes der vej for en *Messiaslængsel* hos Job, og Jobs Bog bidrager på den måde med sit til Det Gamle Testamentes messianske håb. Jobs Bog bidrager også med at tegne for os noget, som minder om et *opstandelses-håb*, at døden ikke nødvendigvis får det sidste ord.

E. Jahves tale og bogens afslutning

Jahve åbenbarer sin magt og sin indsigt, og beder Job besvare sine spørgsmål. Job får ingen svar, men ydmyger sig for Gud, tilfreds med, at Gud har vist sig for ham og har vist, at han har styr på alt. Afslutningen med, at alle ting gives Job dobbelt tilbage, er nok mere beregnet på Jobs omgivelser end på Job selv.